

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою факультету
бізнесу та сфери обслуговування



«30» серпня 2022 р., протокол №07
Голова Вченої ради
Галина ТАРАСЮК

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ»**

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 242 «Туризм»
освітньо-професійна програма «Туризм»
факультет бізнесу та сфери обслуговування
кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

Схвалено на засіданні
кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
«29» серпня 2022 р., протокол № 05

Т.о. завідувача кафедри
Галина ТАРАСЮК

Гарант освітньо-професійної програми

Ольга МІЛІНЧУК

Розробник: кандидат економічних наук, доцент Ольга МІЛІНЧУК,
асистент кафедри Діна ЯРМОЛЮК

Житомир
2022 – 2023 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність: 242 «Туризм»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	–
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		1-й	–
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6	Освітній ступінь: «бакалавр»	Лекції	
		48 год.	–
		Практичні, семінарські	
		48 год.	–
		Лабораторні	
		-	–
		Самостійна робота	
54 год.	–		
		Вид контролю: екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 64% аудиторних занять, 36% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Туристичні ресурси України» є дисципліною професійної підготовки обов'язкового компоненту освітньо-професійної програми зі спеціальності 242 «Туризм».

Навчальна дисципліна «Туристичні ресурси України» вивчається у першому семестрі першого бакалаврського рівня, тому й не має передумов до вивчення у зазначеній освітній програмі

Метою навчальної дисципліни є: розкрити сутність туристичних ресурсів України та теоретичне ознайомлення із рекреаційно-туристичним потенціалом України в цілому, та окремих її регіонів зокрема, який використовується, і може бути залучений для розвитку туристичної індустрії з метою створення конкурентоспроможного національного туристичного продукту.

Завдання навчальної дисципліни полягає у:

- вивченні теоретичних основ дисципліни, її понятійного та термінологічного апарату;
- пізнанні закономірностей розміщення, особливості структури та сучасний рівень використання різноманітних видів рекреаційних й туристичних ресурсів;
- вивченні функціонування і розвитку територіально-рекреаційних систем;
- аналізі умов та чинників формування туристичних ареалів України;
- характеристиці туристичних регіонів України;
- виявленні основних проблем та перспектив розвитку туристичної індустрії України;
- вивченні існуючих схем туристично-рекреаційного районування України;
- визначенні величини туристично-рекреаційного потенціалу рекреаційних районів України;
- окресленні перспективних напрямів розвитку туристично-рекреаційного комплексу України;
- сприяти бажанню вивчати рідний край, прагненню до саморозвитку та самовдосконалення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

об'єкт, предмет, методи і завдання навчальної дисципліни; взаємозв'язок з іншими науками; основні поняття і терміни; умови та чинники формування, використання туристичних ресурсів України; особливості наявної структури, географії розміщення, потенційні запаси та сучасний рівень використання природних та історико-культурних туристичних ресурсів; сучасний стан розвитку туристичної інфраструктури в окремих регіонах держави; основні схеми рекреаційно-туристичного районування території України;

вміти:

класифікувати туристичні ресурси за основними підходами; аналізувати запаси туристичних ресурсів за регіонами України; аналізувати розвиток рекреаційного ринку та досліджувати вітчизняні рекреаційні системи, виявляти регіональні особливості використання рекреаційних ресурсів і відповідну спеціалізацію рекреаційних районів, давати рекомендації і пропонувати певні рішення щодо розвитку рекреаційних районів; пояснювати особливості розвитку рекреаційно-туристичної галузі України; оцінювати перспективні напрямку розвитку туристичної галузі в окремих регіонах України; систематизувати статистичну та оціночну інформацію, формувати загальні висновки.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 4

області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК01. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК03. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК05. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів навчання (ПРН)** за спеціальністю 242 «Туризм»:

РН04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

РН05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

РН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальна характеристика туристичних ресурсів України

Тема 1. Туристично-рекреаційні ресурси: поняття та класифікація

Визначення об'єкту, предмету мети та завдань навчальної дисципліни «Туристичні ресурси України». Географічне положення держави, загальні відомості.

Зміст понять «туризм», «рекреаційні ресурси», «туристичні ресурси» (ЗУ «Про туризм» ст.3) та «рекреаційні умови», різні наукові підходи до визначення туристичних і рекреаційних ресурсів. Класифікація туристичних ресурсів. Значення туристично-рекреаційного потенціалу для розвитку туризму в Україні. Вплив війни на туристично-рекреаційні ресурси України.

Тема 2. Природні рекреаційні туристичні ресурси України

Сутність природних рекреаційних ресурсів. Характеристика природних туристичних ресурсів. Кліматичні умови України та їх значення для організації туризму. **Орографічні ресурси України.** Ресурси рельєфу. Спелеологічні ресурси та їх характеристика. Особливості залучення спелеологічних ресурсів у туристичну діяльність.

Водні та пляжні рекреаційні ресурси. Болотний фонд України. Водно-болотні угіддя в рекреаційній діяльності: сучасний стан та перспективи використання в туризмі.

Бальнеологічні ресурси України: мінеральні лікувальні води та лікувальні грязі. Особливості територіального поширення та використання в рекреаційному господарстві країни. Історія бальнеології.

Біотичні ресурси України. Закон України «Про природно-заповідний фонд». Природоохоронні території як об'єкт рекреації. Огляд заповідників України. Національні природні парки. Поняття «Червона книга України» та «Зелена книга України».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 5

Тема 3. Історико-культурні туристичні ресурси: сутність та види

Поняття «історико-культурні туристичні ресурси» та їх класифікація. Особливості використання та охорони історико-культурних рекреаційних ресурсів. Законодавство України про охорону культурної спадщини.

Археологічні пам'ятки України.

Архітектурні пам'ятки України. Оборонні та фортифікаційні пам'ятки. Сучасний стан їх використання у туризмі. Цивільна архітектура України. Сакральна архітектура України. Дерев'яна сакральна архітектура України.

Музеї як об'єкти краєзнавчо-туристичної діяльності.

Історико-географічні регіони України. Етнічні ресурси. Народні промисли України. Подієві ресурси. Біосоціальні ресурси. Трансресурсні об'єкти (гомогенні туристичні ресурси, парарекреаційні ресурси). Поняття «суперточка-тур».

Значення культурної спадщини для розвитку туризму. Об'єкти ЮНЕСКО в Україні. Об'єкти-кандидати на внесення до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Тема 4. Формування історико-культурних туристичних ресурсів в розрізі окремих історичних етапів

Археологічні знахідки Трипільської культури на території сучасної України. Дослідження Трипільської культури як об'єкту туристичного інтересу. Історико-археологічний музей «Прадавня Аратта-Україна» (с. Трипілля, Київська область); Національний музей історії України. Археологічний музей Інституту археології НАН України.

Скіфська культура. Дослідження туристичних маршрутів до скіфських городищ і курганів. Археологічний музей національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» (Київська обл.); Музей історичних коштовностей України (м. Київ). Скіфське золото та його повернення в Україну.

Історія грецьких міст-полісів на узбережжі Чорного моря. Керченський історико-культурний музей-заповідник), м. Керч; Історико-археологічний заповідник Херсонес Таврійський, м. Севастополь.

Кам'яна архітектура Русі-України. Живопис у формі фресок та мозаїк (настінних розписів). Іконопис. Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, в т.ч. Музей книги і друкарства України, Музей українського народного декоративного мистецтва; Музей театрального, музичного та кіномистецтва.

Українське бароко або Козацьке бароко XVII-XVIII ст. Миколаївський собор, м. Ніжин Чернігівської області; Покровський собор, м. Харків; Маріїнський палац, м. Київ; Андріївська церква, м. Київ; собор св.Юра, м.Львів; Успенський собор Почаївської лаври, Тернопільська обл.

Тема 5. Інфраструктурні туристичні ресурси: транспорт та транспортна інфраструктура в туризмі.

Сутність та види туристичної інфраструктури. Інституційна, інформаційна та регламентуюча складові туристичних ресурсів.

Транспортні комунікації України. Внутрішні та міжнародні перевезення.

Дороги державного значення: міжнародні, національні, регіональні, територіальні, місцеві.

Залізничні магістралі України. Повітряний транспорт України. ПрАТ «Міжнародні авіалінії України» як найбільша авіакомпанія України. Робота в умовах воєнного стану.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 6

Особливості роботи річкового та морського транспорту України.
Альтернативні транспортні комунікації.

Тема 6. Інфраструктурні туристичні ресурси: заклади розміщення та харчування туристів

Підприємства готельного та ресторанного господарства України.

Підприємства готельного господарства. Готельне господарство: сутність та види готелів та інших закладів розміщення. Особливості розвитку вітчизняного готельного господарства. Рівень диференціації готельних послуг в Україні. Показник забезпеченості готелями. Стан розвитку альтернативних економічних закладів розміщення.

Санаторно-курортне господарство. Санаторно-курортний комплекс як сукупність закладів для оздоровлення та відпочинку. Спеціалізація (медичний профіль) курортів України. Географічний аналіз санаторно-курортних закладів України.

Підприємства ресторанного господарства. Сутність та види закладів ресторанного господарства. Франчайзингова схема організації ресторанного бізнесу. Мережеві ресторани.

Змістовий модуль 2.

Туристичні ресурси регіонів України

Тема 7. Рекреаційно-туристичне районування України

Загальні засади та принципи рекреаційно-туристичного районування. Мета рекреаційно-туристичного районування. Визначення поняття рекреаційного району, його характерні властивості. Ознаки рекреаційних районів і методика їх виділення.

Сучасні рекреаційні комплекси та ТРС України. Огляд існуючих схем рекреаційного районування України. Туристична дестинація. Управління розвитком рекреаційних територій.

Туристично-рекреаційна райони України: Причорноморський, Північно-східний, Карпатський, Центральний, Придніпровський, Столичний, Подільський, Північно-Західний та Донецький райони.

Методика визначення ресурсно-рекреаційного рейтингу території. Ресурсно-рекреаційний паспорт території. Перспективи розвитку регіональної рекреації і туризму.

Кластеризація в туристичній діяльності. Характеристика туристичних кластерів України.

Чинники уповільнення розвитку туризму в Україні та шляхи їх подолання. Перспективи розвитку туризму в Україні в умовах воєнного стану та після завершення війни.

Тема 8. Туристичні ресурси

Карпатського та Подільського туристичного регіонів

Характеристика географічного положення Карпатського туристичного регіону (Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської та Чернівецької областей) та областей Поділля (Вінницької, Тернопільської та Хмельницької областей).

Характеристика спелеологічних ресурсів Поділля. Національний історико-культурний заповідник «Кам'янець». Природно-заповідний фонд областей Поділля. Етнографічні особливості регіону. Туристичні центри та зони.

Характеристика туристичних ресурсів Карпатського туристичного району: природні туристські ресурси, гідрологічні, геоморфологічні, ресурси об'єктів природно-заповідного

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 7

фонду, історико-культурні туристські ресурси, архітектурно-містобудівні, археологічні ресурси, біосоціальні ресурси. Етнографічні особливості регіону. Львів як об'єкт Всесвітнього культурного надбання (ЮНЕСКО).

Тема 9. Туристичні ресурси Причорноморського рекреаційного регіону

Характеристика географічного положення Одеської, Миколаївської, Херсонської областей та Криму. Найбільші туристичні центри регіону: проблеми та перспективи розвитку. Характеристика туристичних ресурсів: природні туристські ресурси, кліматичні, гідрологічні, геоморфологічні, біологічні ресурси, курортні ресурси, ресурси об'єктів природно-заповідного фонду. Сезонна складова розвитку туризму. Екологічна ситуація в регіоні та її вплив на розвиток туризму.

Історико-культурні туристські ресурси. Етнографічні особливості регіону.

Тема 10. Туристичні ресурси Столичного та Північно-Західного туристичних регіонів

Характеристика географічного положення Волинської, Рівненської, Житомирської, Чернігівської та Київської областей. Туристичні ресурси регіонів: природні ресурси, кліматичні, гідрологічні, геоморфологічні, біологічні, курортні ресурси, ресурси об'єктів природно-заповідного фонду. Розвиток транспортних комунікацій північної частини України. Історико-культурні туристські ресурси, археологічні ресурси, біосоціальні ресурси регіону. Етнографічні особливості. Найбільш відомі фестивалі. Санаторно-курортні заклади регіону.

Національний природний парк «Шацький» та його використання у туризмі. Чорнобиль як об'єкт «темного туризму».

Тема 11. Туристичні ресурси Центрального та Придніпровського туристичних регіонів

Характеристика географічного положення Запорізької, Дніпропетровської, Кіровоградської та Черкаської областей. Туристичні ресурси регіонів: природні ресурси, кліматичні, гідрологічні, геоморфологічні, біологічні, курортні ресурси, ресурси об'єктів природно-заповідного фонду.

Історико-культурні туристичні ресурси. Біосоціальні ресурси.

Особливості розвитку пізнавального, ділового, й освітнього туризму в регіоні. Перспективи круїзного туризму в Придніпровському туристському районі.

Тема 12. Туристичні ресурси Північно-Східного та Донецького туристичних регіонів

Характеристика географічного положення Сумської, Харківської, Полтавської Луганської областей. Характеристика туристичних ресурсів Східного (Слобожанщина) туристського району: кліматичні, гідрологічні, геоморфологічні, біологічні та інші природні туристичні ресурси. Ресурси об'єктів природно-заповідного фонду.

Історико-культурні, археологічні, біосоціальні туристичні ресурси. Дендрологічні парки «Олександрія» та «Софіївка» як об'єкти туристичного показу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 8

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістовні модулі		Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
1		2	3	4	5
№ 1	Змістовий модуль 1. Загальна характеристика туристичних ресурсів України				
	Тема 1 Туристично-рекреаційні ресурси: поняття та класифікація	8	4	2	2
	Тема 2. Природно-рекреаційні туристичні ресурси України	14	4	4	6
	Тема 3. Історико-культурні туристичні ресурси: сутність та види	14	4	4	6
	Тема 4. Формування історико-культурних туристичних ресурсів в розрізі окремих історичних етапів	16	4	4	8
	Тема 5. Інфраструктурні туристичні ресурси: транспорт та транспортна інфраструктура в туризмі.	10	4	2	4
	Тема 6 Інфраструктурні туристичні ресурси: заклади розміщення та харчування туристів	12	4	4	4
	<i>Разом змістовий модуль 1</i>	74	24	20	30
№ 2	Модуль 2. Туристичні ресурси регіонів України				
	Тема 7. Рекреаційно-туристичне районування України	8	4	2	2
	Тема 8. Туристичні ресурси Карпатського та Подільського туристичного регіонів	16	4	6	6
	Тема 9. Туристичні ресурси Причорноморського туристичного регіону	12	4	4	4
	Тема 10. Туристичні ресурси Столичного та Північно-Західного туристичних регіонів	14	4	6	4
	Тема 11. Туристичні ресурси Центрального та Придніпровського туристичних регіонів	14	4	6	4
	Тема 12. Туристичні ресурси Північно-Східного та Донецького туристичних регіонів	12	4	4	4
	<i>Разом змістовий модуль 2</i>	76	24	28	24
	РАЗОМ	150	48	48	54

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 9

5. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Туристично-рекреаційні ресурси: поняття та класифікація	2
2.	Природно-рекреаційні туристичні ресурси України	4
3.	Історико-культурні туристичні ресурси: сутність та види	4
4.	Формування історико-культурних туристичних ресурсів в розрізі окремих історичних етапів	4
5.	Інфраструктурні туристичні ресурси: транспорт та транспортна інфраструктура в туризмі.	2
6.	Інфраструктурні туристичні ресурси: заклади розміщення та харчування туристів	4
7.	Рекреаційно-туристичне районування України	2
8.	Туристичні ресурси Карпатського та Подільського туристичного регіонів	6
9.	Туристичні ресурси Причорноморського туристичного регіону	4
10.	Туристичні ресурси Столичного та Північно-Західного туристичних регіонів	6
11.	Туристичні ресурси Центрального та Придніпровського туристичних регіонів	6
12.	Туристичні ресурси Північно-Східного та Донецького туристичних регіонів	4
РАЗОМ		48

6. Завдання для самостійної роботи

- Туристичні ресурси України. Місце дисципліни в системі наук фізико-географічного та соціально-географічного циклу.
- Туристичне краєзнавство України: об'єкт і предмет вивчення, основні завдання та теоретико-методологічні засади.
- Суть і співвідношення понять «рекреаційні умови», «рекреаційні ресурси», «туристичні ресурси».
- Класифікація туристичних ресурсів. Основні підходи до їх класифікації.
- Охарактеризуйте основні риси географічного положення України.
- Охарактеризуйте транспортно-географічне положення держави, та визначте його вплив на розвиток туризму.
- Природні ресурси та їх роль у формуванні привабливості рекреаційного району.
- Кліматичні рекреаційні ресурси. Медико-кліматична характеристика основних природних зон.
- Проаналізуйте природні відмінності основних ландшафтних зон України.
- Кліматичні курорти України.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 10

11. Дайте загальну характеристику кліматичних туристичних ресурсів України та їх придатності для літніх і зимових видів відпочинку.
12. Кліматичні області та під області, які виділяються на території України.
13. Дайте загальну характеристику рельєфу території України, особливості його впливу на розвиток туризму.
14. Дайте оцінку можливостей використання Українських Карпат для різноманітних видів туризму. Назвіть основні зимові центри гірськолижного відпочинку.
15. Дайте оцінку можливостей використання Кримських гір для різноманітних видів туризму.
16. Використання печер в рекреаційних цілях.
17. Характеристика найбільш відомих печер України.
18. Назвіть основні складові та загальні характеристики гідрологічних туристичних ресурсів України.
19. Охарактеризуйте основні річки України та їх використання в рекреації.
20. Типи озер. Географія озер України.
21. Визначте роль водосховищ в задоволенні рекреаційних потреб населення держави. Назвіть основні водосховища.
22. Охарактеризуйте узбережжя Азовського моря як одного з головних рекреаційних районів держави.
23. Охарактеризуйте Чорноморське узбережжя як головний рекреаційний район держави.
24. Болотний фонд України. Можливості та перспективи використання в туризмі.
25. Ліс в системі природних рекреаційних ресурсів (функції лісу, екологічне та рекреаційне значення лісів).
26. Дайте загальну характеристику наявності та складу природних біологічних туристичних ресурсів.
27. Охарактеризуйте природні біологічні рослинні туристичні ресурси України та їх використання у туризмі.
28. Охарактеризуйте природні біологічні тваринні туристичні ресурси України та їх використання у туризмі.
29. Опишіть структуру та склад об'єктів природно-заповідних фондів України.
30. Охарактеризуйте насиченість окремих регіонів держави об'єктами ПЗФ.
31. Національні парки в системі природоохоронних територій.
32. Біосферні заповідники України: специфіка рекреаційного використання.
33. Карпатський національний природний парк.
34. Шацький національний природний парк.
35. Дунайський біосферний заповідник.
36. Біосферний заповідник «Асканія-Нова».
37. Карпатський біосферний заповідник.
38. Бальнеологічні ресурси України. Види бальнеологічних ресурсів.
39. Охарактеризуйте запаси ресурсів лікувальних мінеральних вод в Україні.
40. Охарактеризуйте сучасний рівень використання лікувальних мінеральних вод. Назвіть основні бальнеологічні курорти держави.
41. Проаналізуйте географію поширення бальнеологічних курортів в Україні.
42. Охарактеризуйте запаси ресурсів мінеральних грязей та сучасний рівень їх використання для цілей санаторно-курортного господарства.
43. Проаналізуйте географію розміщення грязевих курортів в Україні.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 11

44. Дайте визначення поняттю «історико-культурні ресурси», охарактеризуйте їх склад.
45. Дайте характеристику та проаналізуйте географію розповсюдження архітектурних історико-культурних ресурсів в Україні. Назвіть національні архітектурні та історико-культурні заповідники держави.
46. Найвідоміші пам'ятки археології на Україні.
47. Замкові та фортифікаційні комплекси України.
48. Сакральна архітектура України.
49. Проаналізуйте географію біосоціальних історико-культурних ресурсів.
50. Етнографічні області України. Як етнографічні ресурси використовуються на сучасному етапі розвитку туризму в Україні?
51. Охарактеризуйте об'єкти України, які включені до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.
52. Дайте визначення поняття «туристична інфраструктура» охарактеризуйте її склад.
53. Дайте характеристику функціональній структурі підприємств готельного господарства та проаналізуйте географію їх розташування в Україні.
54. Охарактеризуйте кількісний та якісний стан транспортних комунікацій України.
55. Суперточка-тур: суть поняття та специфіка.
56. Трансресурсні об'єкти: гомогенні та парарекреаційні (латентні) ресурси.
57. Рекреаційне районування України (основні підходи до рекреаційного районування).
58. Охарактеризуйте основні рекреаційні райони України.
59. Оцініть рекреаційний потенціал рекреаційних районів України.
60. Рекреаційний потенціал території, методи його визначення.
61. Південний рекреаційний район.
62. Карпатський рекреаційний район.
63. Полісько-Подільський рекреаційний район.
64. Дніпровсько-Донецький рекреаційний район.
65. Харківський рекреаційний район.
66. Туристично-рекреаційні ресурси Південного рекреаційного району України.
67. Туристично-рекреаційні ресурси Карпатського рекреаційного району.
68. Туристично-рекреаційні Полісько-Подільського рекреаційного району.
69. Туристично-рекреаційні ресурси Придніпровсько та Донецького рекреаційного району.
70. Туристично-рекреаційні ресурси Харківського рекреаційного району.

7. Індивідуальне завдання

Програмою навчальної дисципліни передбачено написання реферату. Рекомендована тематика рефератів з дисципліни «Туристські ресурси України» – дослідження туристсько-ресурсного потенціалу окремих регіонів України. Відповідно до тематики студент за номером у списку в журналі академічної групи обирає адміністративно-територіальну область або туристичний регіон України.

Перелік областей і туристських регіонів:

1. Вінницька область
2. Волинська область

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 12

3. Донецька область
4. Дніпропетровська область
5. Житомирська область
6. Запорізька область
7. Закарпатська область
8. Івано-Франківська область
9. Київська область
10. Кіровоградська область
11. Львівська область
12. Луганська область
13. Миколаївська область
14. Одеська область
15. Полтавська область
16. Рівненська область
17. Сумська область
18. Тернопільська область
19. Харківська область
20. Хмельницька область
21. Херсонська область
22. Черкаська область
23. Чернівецька область
24. Чернігівська область
25. Столичний туристичний регіон
26. Карпатський туристський регіон
27. Подільський туристський регіон
28. Центральний туристський регіон
29. Північно-Східний туристський регіон
30. Причорноморський туристський регіон

Назва реферату повинна бути короткою, відповідати обраній темі та суті досліджуваної проблеми (завдання). *Наприклад*, «**Туристичні ресурси Житомирської області**». У назві не бажано використовувати ускладнену термінологію. При написанні реферату студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати досліджень з теми.

Вимоги до оформлення реферату

Текст роботи розміщується на аркуші з дотриманням таких розмірів полів:

- з лівого боку – 25 мм;
- з правого боку – 15 мм;
- зверху – 20 мм;
- знизу – 20 мм.

Текст розташовується через 1,5 міжрядковий інтервал. Комп'ютерний набір – 14-й кегль, шрифт – Times New Roman. Абзацний відступ повинен бути однаковим протягом усього тексту роботи і дорівнювати 10 мм.

Структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки розділів і підрозділів починаються з абзацного відступу і друкуються маленькими літерами, крім першої великої, не

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 13

підкреслюючи, без крапки в кінці. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути два рядка.

Всі сторінки роботи повинні мати порядкову нумерацію в межах всієї роботи і позначаються арабськими цифрами без крапки в кінці. Номери сторінок (починаючої з другої) ставлять у правому верхньому кутку арабськими цифрами. Не допускається заключати номери сторінок в лапках та інші знаки.

Ілюстрації (креслення, рисунки, графіки, схеми, діаграми) слід розміщувати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання в роботі. Ілюстрації треба нумерувати в межах розділу – номер складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою. Наприклад, Рис. 2.3 Структура природно-заповідного фонду України.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті роботи. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над нею і друкують симетрично тексту. Назву не підкреслюють. По центру розміщують напис Таблиця із зазначенням її номера, який складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка: наприклад, Таблиця 1.2 Палаці та замки Поділля. У разі перенесення таблиці на іншу сторінку над подальшими частинами пишеться, наприклад, «Продовження табл. 1.2» у правому куті.

За потреби ілюстрації та цифровий матеріал можна винести в додатки.

Загальний обсяг реферату має бути не меншим 20 сторінок тексту (вступ, основна частина, висновки). Максимальна кількість сторінок з додатками не лімітується. Вступна частина (ВСТУП) складає 2-3 сторінки, заключна частина (ВИСНОВКИ) – 2-3 сторінки. Кількість сторінок з додатками не лімітується.

Орієнтовний зміст реферату:

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ РІВЕНЬ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	6
1.1 Характеристика географічного положення.....	6
1.2 Сучасний рівень розвитку туризму.....	8
РОЗДІЛ 2 ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТСЬКИХ РЕСУРСІВ.....	12
2.1 Природні туристські ресурси.....	12
2.1.1 Кліматичні ресурси.....	12
2.1.2 Гідрологічні ресурси.....	14
2.1.3 Геоморфологічні ресурси.....	16
2.1.4 Біологічні ресурси.....	18
2.1.5 Курортні ресурси.....	20

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 14

2.1.6	Ресурси об'єктів природно-заповідного фонду.....	23
2.2	Історико-культурні туристські ресурси.....	27
2.2.1	Архітектурно-містобудівні ресурси.....	27
2.2.2	Археологічні ресурси.....	29
2.2.3	Біосоціальні ресурси.....	31
2.2.4	Етнографічні особливості регіону.....	33
2.2.5	Подієві ресурси.....	35
2.2.6	Музеї, театри, галереї.....	37
2.3	Інфраструктурні туристські ресурси.....	39
2.3.1	Характеристика засобів розміщення.....	39
2.3.2	Транспортні ресурси.....	42
2.3.3	Підприємства сфери дозвілля і розваг.....	44
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ		
ТУРИЗМУ В ЖИТОМИРСЬКОМУ РЕГІОНІ.....		
		46

8. Методи навчання

При вивченні дисципліни використовують наступні методи:

- які забезпечують опанування навчального предмета (слухання лекцій);
- які стимулюють та мотивують навчально-наукову діяльність (практичні заняття у формі навчальних дискусій, проблемних ситуацій, творчі завдання, пошук і дослідження, виконання індивідуального завдання, тощо);
- методи контролю і самоконтролю у навчальній діяльності (поточне опитування, написання модульних контрольних робіт, екзамен у формі тестових завдань, питання для самоконтролю, у т. ч. через комп'ютерні освітні системи).

Серед інтерактивних методів, форм і прийомів, що найчастіше використовуються в навчальній роботі, слід назвати такі: аудіовізуальний метод навчання; брейнстормінг («мозковий штурм»); публічний виступ; та ін.

9. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Оцінка знань студентів базується на застосуванні диференційованого підходу до організації контролю якості знань студентів.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 15

Система контролю знань студентів з курсу «Туристичні ресурси України» включає в себе поточний та підсумковий контроль (екзамен). Поточний контроль та оцінювання знань студентів здійснюється за наступними напрямками:

- систематичність та активність роботи вивчення відповідного модулю дисципліни;
- якість виконання завдань для самостійного опрацювання;
- якість виконання індивідуальних завдань;
- тестування;
- якість виконання практичних завдань та вирішення задач;
- якість виконання модульної контрольної роботи.

Для оцінювання знань здобувачів використовуються наступні **форми (методи) контролю:**

1. Усна (відповідь здобувача на окреме питання теми, бесіда під час розгляду проблемного питання, виступи на практичних (семінарських) заняттях, захист презентації або реферату, виконання тестових завдань, тощо).

2. Письмова (індивідуальна робота, самостійна робота, модульна контрольна робота або тестування (письмове)).

3. Перевірка рівня навчальних досягнень здобувачів з дисципліни здійснюється на основі результатів модульних контрольних робіт або тестування (письмове) та підсумкового семестрового контролю: екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
5	5	5	5	5	5	10	40

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання, самостійна та індивідуальна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	10	10	10	10	5	10	60

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувача виставляються оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Модульний контроль – це контроль знань здобувачів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни змістового модуля. Частота проведення цього виду контролю визначається кількістю змістових модулів протягом навчального семестру.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здобувачів здійснюється за 100 бальною системою. Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та балів за поточний контроль.

У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модулі здобувач має право відмовитися від складання екзамену. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 16

заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, якщо здобувач хоче покращити підсумкову оцінку із дисципліни, він має складати екзамен.

Таблиця

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
		90-100
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
0-34	F	незадовільно

Систематичність та активність роботи вивчення відповідного модулю дисципліни оцінюється за 5-ти бальною шкалою: «5 б» – відмінно, «4» – добре, «3-1» – задовільно. За активну участь студента в обговоренні теоретичних питань та виконання практичних завдань додається 3 бали. Об'єктом контролю в даному випадку є:

- ступінь засвоєння матеріалу нормативного рівня, визначений шляхом проведення усних опитувань за програмними питаннями дисципліни;
- активність, рівень знань, оригінальність та аргументованість висловлених поглядів;
- регулярність відвідування лекційних та практичних занять.

Якість виконання завдань для самостійного опрацювання оцінюється за 5-ти бальною шкалою:

«5» – відмінний рівень, всебічне і глибоке знання матеріалу, вміння його використовувати на практиці;

«4» – матеріал підготовлений на високому рівні, але...

«3» – посереднє знання основного матеріалу;

«2» – знання лише окремих фрагментів основного матеріалу;

«1» – підготовка основного матеріалу без його опрацювання.

Об'єктом контролю є:

– характер результатів, отриманих в процесі виконання завдань для самостійного опрацювання (самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань) і оприлюднених на семінарських заняттях;

– якість підготовки конспектів навчальних чи наукових текстів.

Основними формами здійснення контролю є:

– оцінювання рівня виконання письмових домашніх завдань для самостійного опрацювання матеріалу;

– оцінювання змісту, глибини, якості доповідей та повідомлень.

Якість виконання індивідуальних завдань оцінюється так само як і якість виконання завдань для самостійного опрацювання

Тестування. Для оцінювання рівня відповідей на питання тестового завдання застосовуються наступні критерії:

– 5 балів: 91-100% усіх відповідей студента є правильними;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 17

- 4 бали: 81-90% усіх відповідей студента є правильними;
- Від 3 до 1 балу: 71-80% усіх відповідей студента є правильними.

Якість виконання практичних завдань та вирішення задач здійснюється за 5-ти бальною шкалою.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Закон України «Про туризм» від 18 листопада 2003 р. № 1282 // Урядовий кур'єр. – 2003. – 25 груд. (№ 244) – С. 15-19.
2. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р.
3. Закон України «Про курорти» від 5.10.2000 р. № 2026.
4. *Бейдик О.О.* Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. – К. : Видавничо-поліграф. центр «Київський університет». – 2001. – 395 с.
5. *Кузик С.П.* Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія / Степан Кузик. – Львів : Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 254 с.
6. *Любіцева О.О.* Туристичні ресурси України: навч. Посібник / О.О. Любіцева, Є.В. Панкова, В.І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
7. *Масляк П.О.* Рекреаційна географія: навч. посібник / П.О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
8. *Стафійчук В.І.* Рекреалогія: навч. посібник. – К. : Альтерпрес, 2006.
9. Туристичні ресурси України / Під ред. О.І. Лугова. – К. : Ін-тут туризму федерації профспілок України, 1996. – 352 с.
10. *Ярьоменко С.Г.* Туристичні ресурси України. Навчальний посібник / С.Г. Ярьоменко. – К.: Олді+, 2021. – 472 с.

Допоміжна література

1. *Гетьман В.І.* Українські Карпати. Ландшафтно-рекреаційні ресурси. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 136 с.
2. Інформаційні інтернет-ресурси галузей туризму та готельно-ресторанного господарства : інформаційно-довідкове видання / М.П. Пітин, Л.В. Антал. – Львів : Інститут економіки і туризму, 2009. – 52 с.
3. *Любіцева О.О.* Ринок туристичних послуг. – К. : Альтерпрес, 2002. – 436 с.
4. *Поп С.С.* Природні ресурси Закарпаття. – Ужгород : ТОВ «Спектраль», 2002. – 296 с.
5. Природо-заповідний фонд України загальнодержавного значення: довідник. – К., 1998. – 240 с.
6. Соціально-економічна географія України: навч. посібник / За ред. проф. Шаблія О.І. – Львів : Світ, 2000.
7. *Федорченко В.Х.* Туристський словник-довідник: Навч. посіб. / В.Х. Федорченко, І.М. Мініч. – К. : Дніпро, 2000. – 54 с.
8. *Шаблій О.І.* Основи загальної суспільної географії. – Львів : Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Офіційний сайт департаменту туризму та курортів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.10- 05.01/242.00.1/Б/ОК23 -2022
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 18

<http://www.me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=2c48859c-3471-4508-8d0d-60df67c47e84&title=ProUpravlinniaTurizmuTaKurortiv>

2. Офіційний сайт Держкомстату України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

3. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення: ДСТУ 4527:2006. – [Чинний від 2006-10-01]. URL: <https://uhra.com.ua/wp-content/uploads/2021/02/%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3-4527.pdf>

4. Туристичний портал департаменту туризму Рівненської області. <https://jam.in.ua/ua/works/rivne-travel/>

5. Електронні фахові наукові видання Національної наукової бібліотеки України імені В.І.Вернадського. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=F&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN

6. Закон України «Про туризм». Верховна Рада України; Закон від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.